

Мої роки – моє багатство

Ці слова з відомої пісні можуть бути кредом життя всім добре відомої людини не лише в районі, а й за межами області. Велика любов до рідної землі, надзвичайна працелюбність спонукали в ті далекі 70 роки минулого сторіччя молоду вчительку математики переосмислити свій вибір й обрати шлях, на якому чимало труднощів і перешкод, неспокійних буднів.

- Я зможу! - сказала сама собі і на власному досвіді довела, що математик може стати істориком, краєзнавцем, дослідником, етнографом, журналістом. Ця привітна, проста й незвичайна жінка –

Раїса ТИШКЕВИЧ.

Родом із Дубенщини, після закінчення Кременецького державного педагогічного інституту працювала вчителем у Дубенському районі, Сарненському СПТУ № 21. Із 1974 року очолює Сарненський краєзнавчий музей, а в 1988-ому її нагородили обласною літературно-мистецькою премією ім. Бориса Тена. У 1993 р. за значний внесок у розвиток краєзнавства в районі їй присвоїли звання «Заслужений працівник культури України». У 1997 р. - регіональну премію «За відродження Волині».

 3 стор.

Мої роки – моє багатство

(Закінчення. Початок на 1-й стор.)

Член Національної спілки журналістів України, Всеукраїнської спілки краєзнавців України, голова районної організації краєзнавців, очолювала районне об'єднання «Просвіта», нині заступник його голови. Автор багатьох статей історії Поліського краю, наукових публікацій, учасник багатьох наукових обласних, регіональних і республіканських конференцій, автор трьох книг.

Ось така офіційна довідка неспокійних 42 років, місяців, днів, увічнених щоденною працею, поїздками, дослідженнями, експедиціями. Мов бджілка у вулик, збирала Раїса Костянтинівна матеріальні й духовні цінності для музею по крупиці, по краплинці – у скарбниці народної спадщини. І не дивно, адже це надбання приносило радість і задоволення, відчуття, що це потрібно людям.

– Це моє дитинство. З дня відкриття музею віддала йому все своє вміння, знання, силу, – з любов'ю та світлим вогником в очах каже пані Раїса.

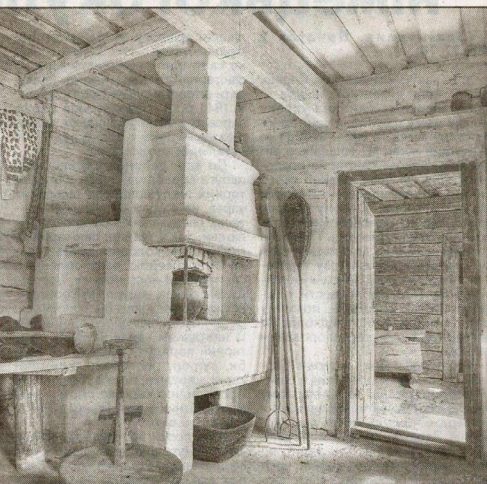
Отже, повернемося в той далекий 1974 рік і доторкнемося до насиченого трудощасття та неспокою життя, щоб відчуті подих причетності до прекрасного, вічного й негнучного.

Після створення музею старшокласники СШ № 4 і № 5 організували гурток екскурсодів, в основному дівчатка, які швидко опанували краєзнавчий матеріал, освоювали методику проведення екскурсій. Але не всі гуртківці до кінця залишилися відданими краєзнавчій справі. Найбільш активною була Надія Швед, учениця СШ № 4. Після закінчення уроків сідала на «велік» (велосипед) і їхала в музей, щоб отримати чергове доручення. Вона не тільки проводила екскурсії, а й збирала матеріали. Якоюсь розмовою з нею довідалися, що рідні брати її бабусі Тетяни, Василівни, Пилип та Олександр Конончуки, були учасниками революційних подій на Сарненщині та Дубровицького збройного повстання. У бабусиній оселі, де мешкала сім'я Шведів, збиралися повстанці. На горіщі Надія знайшла грамофон, інші родинні антикварні речі, що переклали в музей. Від неї дізналися про письменника Бориса Шведа, її дядька. Його сестра Марія подарувала музею книжку «Поліщуки» та меморіальні речі, видання, що належали родині. Пізніше записали спогади про письменника від сестри Марії, дружини Станіслава, доньки Галини. Так зібравли комплекс матеріалів про Бориса Григоровича Шведа, що згодом стали експозицією музею. На жаль, Надія прожила надто коротке життя, загинувши в автодорожній катастрофі в сімнадцятирічному віці. Талановита дівчина була активним громадським кореспондентом, екскурсодом, дослідником і краєзнавцем, залишила після себе світлу пам'ять.

Завдяки дослідницькій і збиральницькій роботі наукових працівників музею вдалося зібрати велику кількість експонатів з етнографії, побуту поліщуки. Обстежили багато сіл нашого та сусідніх поліських районів Рівненщини. Уже вийшли за межі району та замислилися над тим, щоб музей мав своє обличчя. Так, на території біля закладу вирішили створити невеликий музей просто неба. Запланували перевезти пам'ятки народної архітектури: хліб, клуню, хати, каплицю, кузню. Наш край ще досить багатий на матеріальні й духовні пам'ятки культури, що добре збереглися. Із 1978 року доставили та реставрували на його території будівлі народної архітектури. За короткий час облаштували дві садиби, каплицю XVIII ст. Так розширили експозицію під відкритим небом. Реставрували їх ремонтні бригади тих колгоспів, на території яких розташовувалися споруди. Будівельники були одночасно й консультантами. Хто краще за них знався на народному будівництві? Для покриття дахів хат у колгоспах жали солом'яними серпами. На відкриття музейної експозиції організували народне свято, де виступали фольклорні колективи, а своє мистецтво демонстрували майстри народної творчості. Поступово територія архітектурно-етнографічного майданчика поповнилася кузницею, вітряним млином, перевезеними із Гоцанського району, Біла каплиця

вий працівник, був надзвичайно ерудованим, обізнаним із народною творчістю, етнографією. Навпевно, йому передали гени його родича Костя Гулисто, який працював в Інституті історії міста Київ і був співавтором видання книги «Україніці». У музеї Волода організував краєзнавчий гурток, який відвідували старшокласники СШ № 4 і № 5. Вони мандрували місцями бойової слави, партизанськими стежками, досліджували узбережжя Случа та Горині. З величезним задоволенням діти відвідували ці заняття. Крім того, Володимир, як історик та археолог, був чудовим оповідачем. Він знав безліч історій, що розповідав юні, розцікавлені співпрацю. На жаль, доля не відміряла йому довгого віку. Попрацювавши 10 років у музеї, не дочекавшись належної плати, пішов працювати в редакцію районної газети, райком партії. Незабаром із сім'єю переїхав у рідний Ніжин. Там і помер, проживши всього 43 роки.

Музей відіграв важливу роль у військово-патриотичному вихованні підліткового покоління. Тут організували масові захо-

звичаї, обряди, давні архітектурні споруди, речі побуту. Маючи у фондах багато етнографічних колекцій, а також поповнюючи експозицію на архітектурно-етнографічному майданчику, створили єдиний в області музей такого профілю.

розмістили символічний цвинтар із пам'ятками каменотесного виробництва XVII ст.

У зв'язку з реконструкцією, добудованою музею у 1989 р. його перепрофілювали на історико-етнографічний. Володимир Кузьменко, на той час старший науко-

ди, зустрічі з ветеранами війни, партизанами, цікавими людьми краю.

Із перепрофілюванням закладу в історико-етнографічний стало можливим розширити дослідження поліських районів Рівненщини, де чудово збереглися прадавні

Його експозицію відрізняють від усіх інших областей. Розповідаючи про його роботу, невід'ємно супроводжує думка, що це тільки факти, за якими стоїть копійка праці всіх фахівців, які заволодали матеріалом для реставрації, шукали транспорт, майстрів і відповідно кошти для їх проведення.

Започаткувавши проведення фольклорних свят на території закладу, працівники відродили обряд «Водиня Куста». Він зберігся ще в деяких селах Дубровицького, Заріченського районів Рівненської та поліських районах Волинської областей, у Білорусі на Пінщині та Столінщині. На дійство приїздили фольклорні колективи сіл Сваричевичі Дубровицького, Стари Коні Заріченського районів, гурт «Володар» із міста Київ та інші автентичні колективи, що мають кустові пісні у своєму репертуарі. Відродили ці пісні методист РБК Тетяна Рацкевич, старший викладач кафедри фольклору РДГУ Раїса Цапун, фольклорний гурт «Оберіг» із села Люхча Сарненського району.

Музей організовує виставки майстрів народного мистецтва, художників, вишивальниць, різьбярів Сарненщини. Це персональні виставки різьбярів Василя Мисанця, вишивальниць Анастасії Карпишиної,

Надії Ліневич, Тетяни Пантус, Євгенії Петришиної, Надії Потапович, художника Сергія Захарюка. До 60-річчя з дня народження художника-різьбяр Василя Позника організували персональну виставку, де представили сімдесят дві роботи: декоративні тарелі, скульптури, скульптурні композиції, речі декоративно-житкового мистецтва. Організували такі ж покази майстрині з лозоплетіння Тетяни Галах, майстра різьби по кістці та рогу Володимира Шаркова й ін.

Сарненський історико-етнографічний музей – скарбниця пам'яток матеріальної та духовної культури Поліського краю. Сюди звертаються студенти візів, педагогів, учні шкіл, ліцеїв, гімназій, школи-колегіуму, вчителі навчальних закладів для збирання матеріалів і написання наукових, курсових, дипломних робіт. Щорічно його відвідують тисячі екскурсантів, туристів із Польщі, Франції, Англії, Америки, Ізраїлю. Вони приїждять до родин, вклонитися могилам рідних, але не забувають відвідати музею, щоб познайомитися з історією Поліся, його побутом, звичаями й обрядами. Водочас зачаровуються рукоділлям наших майстринь, виробами з соломки, лози, дерева, лляники.

Ось така вона, Раїса Тишкевич – полісянка, невтомна бджілка-трудівниця, яка зі щирою пошмишкою привітно зустріє й покаже все, що розташовано на території музею. Це її життя, дитинство, доля. Це її неозначена терпелика в скарбниці духовності й культури Поліського краю. А ще ж вона просто мама та бабуся, яка виростила й виховала двоє дітей, яким допомогла здобути вищу освіту. Донька Алариса мешкає в Луцьку, очолює агентство нерухомості, вже сама мама двох синів. Олег закінчив вище Тамбовське авіаційно-інженерне училище, згодом здобув другу вищу освіту й працює приватним адвокатом у Тамбові. Надзвичайно тисний і теплий зв'язок у пані Раїсі з родиною.

...Минуть роки. Ніхто не знає, як складеться доля кожного з нас. Але впевнена, що в книзі життя музею на чільному місці зі світлим привітно усміхатиметься до всіх Раїса Костянтинівна, яка присвятила життя своєму дитинству, а експонати й доробки, зібрані її руками, розповідатимуть про духовну скарбницю Поліся, талановитих, працелюбних людей, які живуть на цій землі й примножують її багатства. А поки дзвонять у музей, додому знеходять Раїсу Костянтинівну навіть у відраженнях і поїздах, і набутими знаннями з історії рідного краю вона щедро поділиться з усіма.

Хоч як намагалася розповісти особисто про Раїсу Тишкевич, а відокремити її життя від буття музею просто неможливо. Що ж, напевно, так живе кожна особистість, яка прив'язує себе процвітанню рідної України.

Надія СВИЩЕВСЬКА.
Фото Василя СОСЮКА.

